

оскільки його найголовнішим завданням є управління процесами творчого пошуку учнів, створення сприятливих виховних ситуацій та використання у свої

Таким чином, при підготовці молодших школярів до творчої діяльності, значну увагу слід зосередити на розвитку усвідомленого спонукання їх помислів та дій до творчості, потягів та бажань оволодіти вміннями та знаннями, котрі визначають творчий пошук, нестандартне мислення, оригінальність тощо.

Отже, підсумовуючи все вище сказане, можна зробити висновок, що проблема розвитку творчих здібностей молодших школярів є центральною проблемою в сучасній педагогіці, оскільки одним із її завдань є розвиток всебічно розвиненої особистості, яка готова до долаття труднощів та втілення в життя творчих, нестандартних ідей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу / В.О.Сухомлинський. – К.: Рад. школа, 1971. – С.71–136.
2. Павелків Р.В. Дитяча психологія: навч. Пос. Для самост. роб. студ. / Р.В. Павелків, О.П.Цигипало.-К.:Академвидав, 2008.-432 с.
3. Скрипченко О.В. Вікова і педагогічна психологія О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В.Огороднійчук та ін..-2-е вид., допов.-К.:Каравела, 2009.-400 с.

Фізер В.С., студентка групи ПО-1 ОС «Магістр»;
Науковий керівник:
к.пед.н., доцент **Молнар Т.І.**
Мукачівський державний університет

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ЛІВОРУКИХ ДІТЕЙ

В умовах реформування загальної середньої освіти актуальною постає підготовка вчителя, яка забезпечить оптимальні умови навчання, розвитку й виховання молодших школярів, із урахуванням їхніх вікових, індивідуальних та психофізіологічних особливостей і потреб. Вивчення джерельної бази, аналіз практичної діяльності вчителів початкових класів засвідчили збільшення кількості ліворуких дітей, які вступають до першого класу.

Існує значна кількість наукових напрацювань щодо проблеми ліворукості, а саме: положення про функціональну асиметрію мозку (Н. Брагіна, В. Деглін, О. Лурія), розвиток емоційно-вольової та мотиваційної сфер ліворуких учнів (Н. Батов, Д. Кимура, Е. Хомська), врахування індивідуально-психологічних особливостей у навчанні (Т. Ахутіна, Н. Корсакова, А. Семенович), навчання та виховання ліворуких дітей (М. Безруких, М. Захарійчук, І. Цєпова).

На основі аналізу наукових джерел встановлено, що проблема ліворукості не є новою. З позиції нейропсихології, фізіології, психології вона розглядається більше ста років. Нагромадження наукових знань зумовило визнання факту існування ліворуких дітей як норму розвитку, необхідність його глибокого наукового аналізу і осмислення.

Поняття «ліворукість» немає єдиного визначення. У Великому тлумачному словнику зазначається, що «ліворукість» – генетично зумовлена схильність людини діяти переважно лівою рукою, а «ліворукий» – це такий, для якого властива ліворукість [1, с.617]. У Психологічній енциклопедії «ліворукість» трактується як вроджене чи вимушене переважаюче використання лівої руки при виконанні життєво важливих практичних дій. Людину, якій властива вроджена ліворукість називають лівшею [2, с.186].

У Педагогічному словнику за редакцією М. Ярмаченка «ліворукість» визначається як схильність людини діяти переважно лівою рукою, зумовлена особливостями центральної нервової системи, зокрема розташуванням деяких нервових центрів. Ліворукість буває природженою (передумови для цього створюються в процесі внутрішньоутробного розвитку організму) і вимушеною, зумовленою ушкодженням або захворюванням правої руки.

Ліворукі діти (лівші) в психічному й фізичному розвитку не відстають від праворуких [3, с.190].

Сучасні психологи (Н. Брагіна, Р. Гнатюк, А. Чуприков) зазначають, що ліворукість дітей є не лише перевагою у них лівої руки, а результатом одного з варіантів структурно-функціональної асиметрії. З урахуванням цього, вчителям та батькам ліворуких дітей необхідно враховувати зазначену особливість, здійснювати до таких учнів індивідуальний підхід в освітньому процесі.

Як зазначають науковці І. Безрукова та І. Цепова, причини виникнення ліворукості і дотепер незрозумілі, але гіпотез щодо цього існує безліч. Одна з них стверджує, що причину прояву ліворукості провокує міжпівкульова асиметрія мозку. Асиметрія головного мозку (з гр. *symmetria* – пропорційність) – одна з фундаментальних закономірностей організації півкуль головного мозку, яка виявляється не лише в морфології, а і в асиметрії психічних процесів. Залежно від асиметрії головного мозку людей поділяють на лівшів (з переважаючою правою півкулею), правшів (з переважаючою лівою півкулею), амбідекстрів (з однаково розвиненими півкулями) та амбісіністрів (людей, в яких обидві півкулі слабо розвинені).

Перевага правої руки вважається найпоширенішим типом. Праворукі люди (правші) у більшій мірі володіють правою рукою та звичайно використовують її для виконання всіх необхідних дій. У праворуких людей ліва півкуля мозку є домінантною, вона відіграє основну роль у виконанні психічних функцій, пов'язаних із мовою. Правша – людина, яка правою рукою володіє краще, ніж лівою.

Перевага лівої руки у дітей є менш поширеним типом. Ліворукі люди (лівші, шульги) вправно використовують ліву руку. У ліворуких людей домінантною є права півкуля мозку, яка відповідає за оперування образами, «завідує» орієнтацією в просторі. Лівша – стійке, закріплене з віком надання переваги людиною лівій руці в ігрових, побутових, навчальних, професійно-виробничих діях. Домінування правої півкулі головного мозку людини призводить до ліворукості або лівшесті. Це терміни за своїм змістом не є синонімами. Людина може бути ліворукою, але не абсолютно лівшею. У лівші на відміну від ліворукої людини, провідними є не тільки ліва рука, а й ліва нога, ліве вухо та ліве око.

Таким чином, «лівшість» розуміємо як комплексну характеристику, що відображає домінувальну активність правої півкулі головного мозку, яка визначається провідними лівою рукою, лівою ногою, лівим вухом і лівим оком, тоді як «ліворукість» – схильність людини діяти переважно лівою рукою, що зумовлена особливостями центральної нервової системи, зокрема розташуванням деяких нервових центрів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ, 2005. – 1728 с.
2. Степанов О. М. Психологічна енциклопедія / голов. ред. О. М. Степанов. Київ, – 2006. – 424 с.
3. Ярмаченко М. Д. Педагогічний словник / уклад. та голов. ред. М. Д. Ярмаченка. – Київ, 2001. – 516 с.

Фурдела Т., студентка 4 курсу спеціальності «Туризм»,

Науковий керівник:

ст. викладач **Кампов Н.С.**

Мукачівський державний університет

ЕТИЧНА СКЛАДОВА У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНО-ЕКСКУРСІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Істотним виміром моральної культури суспільства у діловій сфері є професійна етика -

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>